

Питър Мей - „Човекът от остров Луис“

ПРОЛОГ

Малкото почва, съществуваща на този брулен от ветровете остров, на три часа път от северозападния бряг на Шотландия, дава на хората храна и топлина. Също така приема мъртвите им. И в много редки случаи, като например днес, връща по някой от тях обратно.

Рязането на торф е социално събитие. Роднини, съседи, деца, всички са се събрали на полето. Духа мек югозападен вятър, който изсушава тревите и прогонва хапливите мушици. Аннаг е едва петгодишна. Това е първото ѝ рязане на торф и тя ще го запомни за цял живот.

Прекарала е сутринта с баба си в кухнята, наблюдавайки как се варят яйцата на старата печка, запалена с последния миналогодишен торф. Сега жените са се упътили през полето, с кошници в ръце. Аннаг е боса и кафеникавата вода от мочурливата почва жвака между пръстите на краката ѝ, докато подтичва сред бодливите пирени, носена от възбудата на деня.

Небето изпълва взора ѝ. Небе, накъсано на ивици от вятъра. Небе, хвърлящо оскъдни лъчи светлина над мъртвите тревы. Сега вятърът си играе единствено с пухчетата блатен памук, но само след няколко дни дивите цветя на пролетта и ранното лято ще обагрят задрямалата, кафеникава зимна пустош в пурпурно и жълто.

В далечината се виждат силуетите на половин дузина мъже в работни дрехи и платнени шапки. Зад тях отблясъците на океана, блъскащ вълните си в скалите от черен, упорит гнайс, са ослепителни и Аннаг заслонява очите си с длан. Мъжете ту изправят гърбове, ту ги превиват отново и правите лопати, наречени „тараскер“, се впиват в мекия, черен торф, за да го извадят на прогизнали, квадратни късове. Земята е белязана от цели поколения, извършвали тази дейност. Траншеи, по трийсет-четиресет сантиметра дълбоки, по краищата на които се редят прясно изрязаните чимове, за да изсъхнат от едната страна, а после и от другата. По-късно резачите ще се върнат отново, за да издигнат от тях малки триъгълни купчини, позволявайки на вятъра да духа между тях и да довърши сушенето.

След време те ще се натоварят на ремаркета и ще се откарат по къщите вече във вид на трошливи кирпичи, които ще се складират на камари по дворовете, за да предоставят гориво на семействата през цялата следваща зима – за отопление и за приготвяне на храната, която ще пълни стомасите им.

Така хората от остров Луис, най-северния в шотландския Хебридски архипелаг, са оцелявали в продължение на векове. И сега, във времената на финансова несигурност и покачващи се цени на горивата, онези, които имат подходящи печки и огнища, масово се връщат към традицията на предците. Защото този способ не изисква друг разход освен собствения им труд и упованието в Бога.

Но за Аннаг всичко е просто едно приключение сред бруленото от топлия вятър поле. Тя се смее с пълно гърло и тича към баща си и дядо си, без да обръща внимание на гласовете на своите майка и баба, викащи някъде отзад. Не си дава сметка за напрежението, обхванало малката група работници пред нея. Краткият жизнен опит не ѝ позволява да разчете езика на жестовете им, докато клечат покрай малък отрязък от изкопа, пропаднал под нозете им.

Баща ѝ я вижда и извиква да спре, но е твърде късно. Тя не успява да преодолее инерцията си, да откликне на паниката в неговия тон. Мъжете се изправят отведнъж, обръщат се към нея и тя зърва лицето на брат си, бледо като ленено платно, проснато да съхне навън.

Проследява погледа му надолу, към прясната траншея, където една прясната ръка се протяга към нея. Кафеникавата кожа прилича на овехтял пергамент, пръстите са свити, като че ли държат невидима топка. Единият крак е праметнат връз другия, главата е килната към пръстта сякаш в търсене на изгубения си живот, а на мястото на очите зяят черни дупки. За миг тя е изгубена в море от объркване, преди осъзнаването да я облее като вълна и да изтръгне от устата ѝ писък, понесен от вятъра.

Първа глава

Гън забеляза още отдалеч колите, паркирани край пътя. Небето изглеждаше ниско, навъсено и синкаво-черно, сякаш контузено, докато чистачките размазваха първите пръски дъжд по предното стъкло. Оловната повърхност на океана в далечината бе набраздена от белите гребени на вълни, по два-три метра високи. Необятността на пейзажа караше синята проблясваща светлина на полицейския автомобил, спрян до линейката, да изглежда жалка и незначителна.

Белите къщи на Сиадер се гушеха отстрани, настръхнали срещу суровото време, но привикнали на неговите безмилостни атаки. Нито едно дърво не нарушаваше линията на хоризонта. Само редиците от гнили колове на оградите, зад които, в запуснати дворове, ръждясваха останките на трактори и коли. Посърнали живи плетове храбро пускаха нови зелени филизи, впили упорито корени в тънката почва в очакване на подобри дни.

Гън паркира до патрулката и излезе навън, приведен от силата на вятъра, който начаса разроши гъстата черна коса, падаща над челото му. Той се загърна по-плътено в подплатеното яке и се наруга наум, задето не е взел гумени ботуши. Още след първите няколко крачки през прогизналото поле усети как студената вода пропива обувките и чорапите му.

Достигна първата траншея и тръгна покрай нея, заобикаляйки купчините съхнещ торф. Сцената на местопрестъплението бе обозначена с метални колчета, забити в меката почва, с опъната помежду им синьо-бяла полицейска лента, която трептеше, свистейки тихо на вятъра. До ноздрите му долиташе мирис на дим от комините на най-близките къщи, намиращи се на половин километър по посока на брега.

Група мъже бяха наобиколили тялото – санитарни в яркожълти мушамы, чакащи да го качат в линейката, и униформени полицаи, смятащи, че са виждали всичко в своята практика. Досега.

Те отстъпиха мълчаливо, за да го пропуснат да мине, и Гън доближи приклепналия над трупа съдебен лекар, който тъкмо махаше от него трошици полепнала пръст с облечената си в латексова ръкавица ръка. Веднага му направи впечатление кафявата, съсухрена кожа и той попита:

– Да не е бил... цветнокож?

– Оцветяването се дължи единствено на почвата – извърна глава другият. – Иначе е бил бял, също като теб и мен. Доста млад при това, навярно двайсинагодишен. Класически случай на торфена консервация.

– Значи си я виждал и преди?

– Не, никога, но съм чел за нея. Солта, която вятърът носи от океана, позволява на торфения мъх да вирее по тези места. А гниенето на корените му произвежда киселина. Тя съхранява тялото, подобно на саламура. Вътрешните органи би трябвало да са практически непокътнати.

Гън изгледа с неподправено любопитство почти мумифицираните останки.

– Каква е била причината за смъртта, Мърдо?

– Насилствена, както по всичко личи. Има няколко прободни рани в областта на гърдите, а гърлото е прерязано. Но за окончателно заключение ще трябва да изчакаме доклада на патологоанатома. – Той се изправи и свали ръкавиците. – А сега по-добре го вдигайте оттук, преди да е заваляло, Джордж.

Гън кимна, но още не можеше да откъсне очи от лицето на младия мъж, пленен в торфената прегръдка. Макар чертите му да бяха сбръчкани, те щяха да са достатъчно различни за всеки, познавал го приживе. Единствено меката, незащитена тъкан на очите се бе разложила.

– Колко време е престоял в земята?

Вятърът бързо отнесе краткия смях на Мърдо.

– Кой знае? Стотици години, може би хиляди. Ще трябва експерт, за да ти каже.